

Sınai Mülkiyet Kanunu Düzenlemeleri

A. Giriş

6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu ("**SMK**") 22 Aralık 2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilmiş olup; 10 Ocak 2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

SMK, Avrupa Birliği ("**AB**") mevzuatında yakın zamanda yapılan değişiklikler doğrultusunda sınai mülkiyet haklarının kanunla düzenlenmesi ve ihtiyaçlara uygun, açık, anlaşılır, sistematik ve daha kolay bir sistemin oluşturulması amacıyla hazırlanmıştır.

Zira, geçmişte, patent ve marka haklarının mülkiyet haklarından olduğu, Anayasa'nın 91. maddesinde ise sıkıyönetim ve olağanüstü haller hariç olmak üzere kişi hak ve özgürlüklerinin kanun hükmünde kararnamelerle düzenlemeyeceği gerekçe gösterilerek, marka ve patent haklarına ilişkin birtakım düzenlemelerin Anayasa'ya aykırılık sebebiyle iptaline karar verilmiştir. Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesi kararlarından kaynaklanan boşlukları doldurmak ve Anayasa Mahkemesi iptallerinin önüne geçmek temeliyle, daha önce kanun hükmünde kararnamelerde düzenlenen sınai mülkiyet haklarını kanunla yoluna gidilmiştir.

SMK'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte, patent, tasarım, coğrafi işaret ve marka haklarında yeni düzenlemelere yer verilmiş ve tüm bu düzenlemeler tek bir kanunda birleştirilerek; 24 Haziran 1995 tarih ve 551 sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 24 Haziran 1995 tarih ve 554 sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 24 Haziran 1995 tarih ve 555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve 24 Haziran 1995 tarih ve 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

Aynı zamanda, SMK ile birlikte Türk Patent Enstitüsü yeniden yapılandırılarak Türk Patent ve Marka Kurumu ("**Türk Patent**") adını almış; kurum yapısında birtakım değişikliklere gidilmiştir.

B. SMK HANGİ YENİLİKLERİ GETİRDİ?

1. Marka

Bir işaretin marka olarak tescil edilebilmesi için gereken, çizimle görüntülenebilme veya benzer şekilde ifade edilebilme şartı kaldırılarak; açık ve kesin olarak anlaşılmasını sağlayabilecek şekilde sicilde gösterilebilir olması şartı yeterli kabul edilmiştir. Böylece, marka olarak tescil edilebilecek işaretler tanımına ses ve renk markaları da dahil edilmiştir.

Önceki marka sahibinin onay vermesi halinde, aynı veya aynı türdeki mal veya hizmetler için aynı veya ayırt edilemeyecek derecede benzer marka tescil taleplerinin reddedilemeyeceği düzenlenmiş; böylelikle birlikte var olma sözleşmelerine imkan tanınmıştır.

Marka tescil başvurusuna itiraz edilen veya marka hakkına tecavüz iddiasıyla karşı karşıya kalan itiraz ve iddia gerekçesi olan kişiler için, Türkiye'de en az beş yıldır tescilli olan markanın kullanımının ispat edilmesini veya kullanılmaması için haklı bir gerekçe sunulmasını talep edebilme imkanı getirilmiştir.

Marka bülteninde yayınlanan başvurulara karşı itiraz süresinde kısaltma yapılarak, marka başvurusunun tescil edilmemesi yönünde yapılacak itirazların süresi üç aydan iki aya indirilmiştir.

Marka iptali talepleri yönünden karar merci Türk Patent olarak belirlenmiştir. Markanın, tescil tarihinden itibaren, hiçbir haklı neden olmaksızın, tescil edildiği mal veya hizmetler bakımından beş yıl içinde kullanılmaya başlanmaması veya beş yıl boyunca kullanımına kesintisiz ara verilmesi; sahibinin fiilleri veya gerekli önlemleri alamaması sonucu markanın tescilli olduğu mal veya hizmetler için yaygın ad haline gelmesi; tescilli olduğu mal veya hizmetlerin coğrafi kaynağı konusunda halkı yanıltması ve garanti markası ile ortak marka şartnamesine aykırı kullanımı halinde, söz konusu markanın Türk Patent'ten iptali talep edilebilecektir. Ancak, söz konusu hükmün yürürlüğe girmesi SMK 192 / 1 maddesi uyarınca, yayım tarihinden itibaren yedi yıl ertelenmiş olup; marka iptali davaları 2023 yılına kadar Fikri ve Sınai Haklar Mahkemesi'nde görülecektir.

2. Coğrafi İşaretler

SMK ile ürünün geleneksel özelliğini ve üretim metodunu ifade eden Geleneksel Ürün Adları da koruma kapsamına alınmıştır. İlgili piyasada bir ürün tarif etmek için geleneksel olarak en az otuz yıl süreyle kullanıldığını kanıtlayan ve kanunda belirtilen şartları sağlayan adlar geleneksel ürün adı olarak tanımlanmaktadır.

Türk Patent nezdinde Coğrafi İşaretler Dairesi Başkanlığı kurulmuştur. Coğrafi işaret başvurularının kendi bülteninde yayınlanması öngörülmüş; böylelikle yüksek ilan maliyetleri bertaraf edilmiştir. Coğrafi işaret başvurularına yapılacak itiraz süreleri ise altı aydan üç aya düşürülmüştür.

Tescilli coğrafi işaret ve geleneksel ürün adlarında amblem kullanımı zorunlu hale getirilmiş; böylelikle tüketicilerde farkındalık seviyesinin artması amaçlanmıştır.

Denetim sisteminin etkinleştirilmesi sağlanmış, bu bağlamda birtakım düzenlemelere yer verilmiştir. Ürünlerin üretimi, piyasaya arzı veya dağıtımı aşamalarında veya ürün piyasada iken kullanımının tescilde belirtilen özelliklere uygunluğunun denetimi on yıldan bir yıla düşürülmüştür.

3. Tasarım

SMK ile tasarımcılara geniş yetkiler verilerek bu alanda yaratıcılığı teşvik etmek ve bu yeniliklerden toplumun daha fazla faydalanmasını sağlamak amaçlanmıştır. Eskiden endüstriyel tasarımlar olarak ifade edilen düzenleme başlığı sadece tasarımlar olarak yeniden düzenlenmiş; böylelikle tüm tasarımlar koruma altına alınmıştır.

Tasarım başvuruları için yenilik incelemesi koşulu getirilmiş; tescilsiz tasarımlar için ise, kamuya ilk sunulduğu tarihten itibaren üç yıllık koruma süresi öngörülmüştür.

Tasarım başvurularına karşı yapılacak olan itiraz gerekçeleri genişletilmiş; aynı zamanda itiraz sürelerinde de kısaltma yapılmıştır. Bu kapsamda, tasarım tescilinin yayımı tarihinden itibaren yapılacak olan itiraz süresi altı aydan üç aya indirilmiştir.

4. Patent ve Faydalı Model

Yaratıcı yeteneklerin buluş yapmaya teşvik edilmesi ve bu buluşların sanayiye uygulanarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır; patent ve faydalı model verilme süreçlerinin basitleştirilmesi ve hızlandırılması için mevcut sorunları giderici birtakım düzenlemeler yapılmıştır.

Uygulamada suiistimal edilen incelemesiz patent sistemi kaldırılmış; patent tescilini müteakip itiraz edilebilme imkanı getirilmiştir. Bu doğrultuda, patentin verilmesi kararının Patent Bülteni'nde yayımlanmasından itibaren altı ay içinde söz konusu patente, kanunda belirtilen gerekçelerle, itiraz edilebilecektir.

Faydalı model başvuruları bakımından ise, araştırma raporu düzenlenmesi zorunluluğu getirilmiştir.

Patent hakkı dahil olmak üzere, fikri mülkiyet haklarının tükenmesi bakımından uygulanan ulusal tükenme ilkesi yerine uluslararası tükenme ilkesi benimsenmiştir.

Patent hakkına tecavüz eylemlerine ilişkin cezai hükümler kaldırılmış, yalnızca hukuki yaptırımlar öngörülmüştür.

C. Sonuç

SMK ile birlikte, AB mevzuatına uyum sağlamak, uygulamada karşılaşılan sorunları gidermek, sınai hakların tescil işlemlerine ilişkin süreçlerin basitleştirilmesi ve hızlandırılmasını sağlamak amacıyla, sınai mülkiyet hakları bakımından daha anlaşılır ve sistematik yeni düzenlemeler getirilmiştir.

Yaratıcı yetenekleri teşvik etmek ve bu yeniliklerden toplumun daha fazla faydalanmasını sağlamak gayesiyle SMK'da yeni düzenlemelere yer verilmiştir. Sınai mülkiyet haklarına dair işlemlerin gerçekleştirildiği kurum nezdinde de bir takım yapısal değişikliklere gidilmiş; bu bağlamda kurumun adı Türk Patent ve Marka Kurumu olarak değiştirilmiştir.

Önceden kanun hükmünde kararnemelerle düzenlenmiş olan sınai mülkiyet hakları kanunla koruma altına alınmış; Anayasa Mahkemesi iptallerinin ve bu bağlamda oluşan kanun boşluklarının önüne geçilmek hedeflenmiştir.